

SZÉKELYSÉG

POLITIKAI HETILAP

<p>Megjelenik minden hétfőn. ELOFIZETÉSI ÁR: egész évre 8 K., fél évre 4 K., negyed évre 2 K., egy hónapra 1 K. Egycs szám ára 16 fillér. — Nyílttér sora 40 fillér</p>	<p>Felelős szerkesztő és laptulajdonos: Dr. NAGY BÉNI ügyvéd.</p>	<p>SZERKESZTŐSÉG: Dr. Nagy Béni ügyvéd irodája Csíkszeredában, hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.</p>	<p>KIADÓHIVATAL: „Székelység” könyvnyomdája Csíkszeredában, hová a hirdetések, nyílttér közle- mények, előfizetési pénzek stb. küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza. Hirdetési díjak olcsón számíttatnak.</p>
---	--	---	--

Cigányok.

Csíkszereda, 1908. jun. 1.

A szenzációs nagy pernek, a dánosi rablógyilkos cigányok perének vége van.

A pestvidéki esküdthírség ítélete végett vetett a kíváncsi közönség találgatásainak — lesz-e dolga Bali Mihálynak, vagy nem? Nem!

A négyszeres rablógyilkosságot megállapító esküdti verdikre a törvényt alkalmazó szakbírószám a tettesek közül azokat, kik 20-ik életévüket betöltötték a kötéltálati halál helyett életfogytiglani fegyházzal, a kik még be nem töltötték 15 évi fegyházzal büntette.

Szó sem fér ahhoz, hogy ezt az ítéletet az ország nagy része nem fogadta megnyugvással. — Nem csak a bosszu, a megtorlás legnagyobb fokának, a halálos ítéletnek biztos tudatában leledző laikus közönség, még jogász emberek is eltilólag nyilatkoznak a bíróság eljárásáról, hogy törvényadta jogainál fogva az enyhítő körülményeket is mérlegelte.

A bíróság a büntetés kiszabásánál lelkiismeretét követte.

Ez szent, sérthetetlen — ezt bántani nem szabad.

A lelkiismeret, a bírói meggyőződés egyedüli biztos alapja, a függetlenségnek — a jogvédelemnek, az igazságos jogszolgáltatásnak.

A dánosi bűnperhez, mint jogi kérdéshez lehet hozzá szólni a hozott ítélet szempontjából!

Az ítélet helyes. Annak meghozatalában nem működhetett közre egy társadalmi baj orvoslásának, esetleg praktikus gyógyszerének, az elrettentő példa statuálásának eszméje.

Lelekiismeretel megnyugtató adat nem lévén arra, miszerint a gyilkosságban nem-e azok vettek a legkevésbé részt, kiket koruknál fogva a törvény tilt halállal büntetni, nem szabadott halálos ítéletet hozni, mert nem lehetetlen, hogy éppen azokat sújtotta volna halállal, a kiknek tevékenysége a legcsekélyebb volt, a kik talán csak jelen voltak, de részt nem vettek a gyilkosság elkövetésében.

Eltekintve ettől, mi volt a legnagyobb bizonyíték az egész bűnperben. A tettesek gyerekeinek a valomása!

Ez az egyetlen momentum elég arra, hogy megállapíthassuk a cigányoknál a vallás-erkölcsi érzéknek csaknem teljes hiányát. Még gondolnunk is borzasztó. A gyermek valomása juttassa bitófára a szülőt! A

hol ez lehetséges, a hol előfordul ilyen eset, ott a büntető törvény szigorú alkalmazása nem fedné az igazságot, a büntetés magasztos eszméjét: a javítást; nemhogy alkalmas volna az erkölcsi érzék felébresztésére, csirájában ölné meg azt!

Nem fogadható el az elrettentő példa adás eszméje, nem fogadható el hogy a cigány bűnre született, javíthatatlan faj, hogy másképp megfélemezni őket nem lehet csak kegyetlenségig menő szigorúsággal.

Ha mi, a társadalom, az egész nemzet bűnös abban, hogy a cigányt nem tartjuk embernek, ha ezt lépten-nyomon éreztetjük velők, ha egy sörbe helyezük a vad állattal, akkor ne akarjuk őket az emberekre, a ránk szabott büntető törvényvel büntetni. Emeljük egy sörbe az emberrel, bánjunk velők, mint emberekkel, s akkor rájuk is alkalmazható is lesz a törvény teljes szigorúságában.

Megeshetett volna, hogy akad bíró, ki túl téve magát a lelkiismeret szaván — tekintettel a fontos, országos érdekre, a felizgatott közvélemény megnyugtató végett, orvoslandó a cigánybajt is — halálos ítélet hoz. Azt hiszem ez volt a kívánsága azoknak, kik elégedetlenek az ítélettel, kik a célszerűségi szempontból az esz-

közt nem kívánják válogatni. Helytelen elv ugy is, ha célravezető volna; de helytelen azért, mert megrendítené a jogbiztonságot, a bírói lelkiismeretbe az igazságba vetett hitet. Ma én, holnap te, aztán a harmadik volna kiszolgáltatva a bírói önkénynek, melynek salvus conductust — eltekinteni a lelkiismeretéről — a közvélemény adott.

Semmiel sem indokolható, hogy a bíróságtól — bár mennyire országos érdeke is — lelkiismeretén túl terjedő ítéletet követeljünk.

Megnyugodhatunk az ítéletben.

Sokkal inkább szolgálja az ítélet a társadalom ügyét, a cigánykérdés rendezését, mint szolgálta volna a többszörös halálos ítélet.

Ha felkötnék néhány cigányt, a közvélemény nyugodtan konstatálná, a rémes büntetés megvan torolva, ez a példa elrettentő a többiekét; néhány napig beszélne az akasztás izgalmairól, s aztán elfelednék, s a cigányok csatangolnának tovább, s mert statisztikai tény, hogy az elrettentő példa nem csökkenti a büntettek számát, még előfordulhatna a dánosi eset.

Igy azonban még folytatása van a dánosi pernek. Érezzük, hogy Damokles kardjaként lóg fejkünk felett a cigánykérdés, érezzük, hogy tenni kell, erélyes kézzel hozzá kezdeni a rende-

A „SZÉKELYSÉG” TÁRCÁJA.

Fürdői levél.

Herkulesfürdő, 1908. május 12.

II.

Kedves Szerkesztő ur!

Mult levelemben beszéltem Szerkesztő urnak a térről, Herkulesről, a két k-ról, most pedig kérem sétáljon el velem az Erzsébet-utcába, hátha ott is találunk valami értékes furcaságot, de figyelmeztetem, hogy itt nem lehet ám fontoskodni, mert hamar beemléktáblázzák az embert. Ugyanis itt az a szokás, hogy ha valamelyik gyarló ember, teszem fel egy uralkodó vagy miniszter egy csipet portubákot felszíppant, vagy unalmában nagyot ásít, kész az emléktábla az országos tény megörökítésére. — Tehát csak kompenzáálja magát s így instruálva induljunk el a Cserna hídjától baloldalt lefelé. Ennek szegletétől kezdve a szerény „Sarolta” fürdő mellett pompázik a nagy kiterjedésű „Ferencz József udvar”, a mely igazán imponál stíjja, építészeti csinija és beszerzésével az egész telepen. Kár hogy külső tarkaságán a nemesebb izlésnek meg kell történnie, de az is a kevert publikum felfogásához van szabva. Ennek a modern palotának homlok vonala 130 lépés, s még második emelete is csak ugy édesgeti magához a vendégeket barátságos szobáival.

A Ferenc József udvar mellett van a telepnek valójában költői része a gyógyszeres-kedves parkja. — Ez az aránylag mégis kis terület terrázzszerűen három részre van osztva. Gondozott sétautak között a virág és puszpáng csoportok s a legregebb fajtájú csoportok és szegélyek változtatják egymást, közben idegen égalji cserjék, szomorú kőrsek, fenyvesek, gömbkák-czok és törpe platánok változtatják egymást. A főlepeső felső oldalán pedig egy olyan tufa áll, a mely egymaga képes a szemet állandóan gyönyörködtetni. Sokszor jut eszembe, hogy ha valamelyik madarasi atyafi hozzá férhetne, milyen deszkát vághatna belőle. Hanem ilyen itt is csak egy van, áttelentes társát a vihar most hat éve kidöntötte, s hogy a hiány egészen feltűnő ne legyen, egy jegenye fenyővel van márkírozva.

Alól az alsó terrázzon 20—25 sugáru szökőkutak hűsítik a levegőt, s ha minden 10 lépésre is állana még egy-egy a sem volna elég a levegő felfrísítésére, mivel, hogy most május 16-án is 28—30 fokkal kinozza a gyarló csiki halandót, de ezek a kövér szerbek kutyába sem veszik.

Hanem, hogy ettől a nagy gyönyörtől szívtágulást és színvakságot ne kapjon Szerkesztő ur, mutatok én valamit a mitől ki-józanodik elfogódottsága. Tessék csak meg-nézni közelebbről is, amott fent a felső terrázzon áll, a kívülről nem is nagyon imponáló Gyógyesarnok. Tessék csak annak keskenyebb felső kiugró részére felpillantani, mit lát a két sarkon?

Egy oláh és egy szerb szobor alakot, alatta a szélesebb két sarkon pedig egy sváb és egy magyar alakot. Nem hiszem, hogy Bánffy Dezső báró miniszterelnök korában itt járt volna, mert felteszem az ő sovínizmusától a sajátkezü ledobását, de miután még eddig senki sem bántotta, most már oda örökösödtek. Igaz, hogy a magyar alak szegényében mérges s kiolvasom szeméből a töprengést: azt a kutya-fáját mi-csoda társaságba kerültem! De kár busulnia, hisz mi is ép oly tehetetlenek vagyunk Nekem immár beszélhet Lukács, Vajda, et comp, hogy a nemzetiségek Magyarországon mennyire elnyomva vannak. Vannak biz a fenét! A mint itt látjuk, éppen így van az életben is. Mienk a föld, mienk az ország, de más használja, mások élnek jogainkkal, s nekünk csak a keserű boszankodás marad, mint annak a szerencsétlen magyar alaknak ott a sarkon

Ismét politika! A menkö üssön a dolgába, hogy untalan csak az kísért! Ezután kerülni fogom, nem beteg embernek való foglalkozás.

A parkon alól van a „Rezső udvar”. Ez már egészen modern izléses palota s csinija és kivitele megalkotójának nemes nyugodtságát dicséri. Kevésbé kisebb a Ferencz József udvarnál, s ugy is illik, hogy a fiu ne vágjon az apa elébe. Azon alól van a „Mária fürdő” s a vízgyógyintézet, s azon túl pedig . . . biz ott nincs semmi, s én nem is bánom, mert Lázár ur ma a lábujamtól a fejem tetejéig gyömöszölt, s

bár istentelenül fájt, csak szuszogtam, — majd bizony azt hiszi tán kiabálak én neki a keze alatt, hogy is ne, nem olyan bordába szövik a székekelyt.

Menjen haza Szerkesztő ur a pofók kis angyalkáihoz, én folytatom munkámat helyek ujjaimmel. Ez is hoz annyit a konyhára mint a politika.

III.

Herkulesfürdő, 1908. május 23.

Hogy miről fogok én most írni, magam sem tudom. Most sok minden rendű és rangu tapasztalás gyűrődik ki belőlem, s kétségben vagyok, melyiknek adjam az elsőséget. Például most szombaton Orsován voltam s ugy tapasztaltam, hogy e magyarországi városkában még a honvéd dobos sem magyar, mert a városi dobos németül hirdet, s annak dobpergését keverte a honvéd dobos a maga munkájába. Bizony németül, pedig ott ugy mondják, kevés kivétellel, mindenki érti a magyar nyelvet. — Azután vasárnap itt a telepen templomban jártam s mise végeztével a pap németül olvasta fel az evangéliumot, mintha ennek a szundikáló publikumnak még mórffium is kellene. Isten bocsássa meg, de a magyar állam tulajdonát képező telepen ez mégis csak sok. További tapasztalásom az, hogy ha a mellék utcákba bepillantunk egy helyen a „Villa Dobosán” alább a „Villa Dóra” alatta a „Villa Damila Valusescu” és szem-

FÖLDES I.

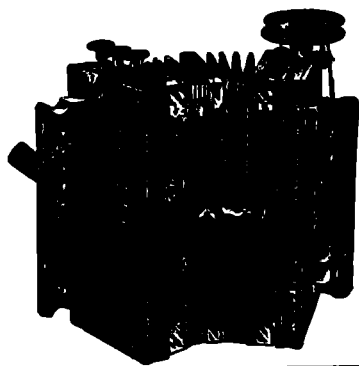
FEGYVER ÉS SPORTCIKKEK ÜZLETE
BUDAPEST, VIII. Rákócy-ut 6.

Fegyverek, revolverek 30.
40 százalékkal olcsóbban
kaphatók nálam, mintha
másutt részletfizetésre vá-
sárolna. Kérje ingyen és bér-
mentve legújabb árjegyzé-
kemet

Halásznai, vadásznai, —
torna, vivo és egyéb sport-
cikkekkel állandóan dus
raktár. —

Naponta
100 csomagot küldök.

Wagner a Hangszer-Király

Több polgári zenekar és számos zeneiskola szállítója
BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 15. SZÁM.

Szállít a legújabb és legjobb iskolahegedűt 5 forintért, Orgona-
hangu harmonikát 5 forintért. Két soros harmonikát 10 forintért.
Fuvolát ujezűst billentyűvel 2 forintért. Önkéntes iskolák ingyen.

Minden rendelésnél kacagtató hangszert ingyen.

KÖVÉR GYÖRGY

GÉPLAKATOS, GÉP-
JAVÍTÓ MŰHELYE

— CSIKSZEREDÁN. —

Elvállal mindegyik
komplikált gépek, ke-
rekpárok, varrógépek,
zárak, fegyverek ké-
szítését. —
Vállalkozik bármilyen
gőz-, benzin- és
malmi gépek felállítá-
sára, azok esapágyái-
nak kopás esetén ki-
esztergálására.

Kívánatra készít
tervrajzokat is épület
részletekről.

HÖLGYEK

RÉSZÉRE NÉLKÜLÖZHETLEN

LEGJOBB SZÉPÍTŐSZER A

Földes-féle

Páratlan és
esodás hatású!

MARGIT Grème

Óvakodjunk az
utánzásoktól!

Pár nap alatt biztosan eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrártást
(Mitteser) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ráncokat és az arcot fehérré, simává
varázsolja, üdít és fiatalít. Ára: kis tégel 1 korona, nagy 2 korona.

KIVÁLÓ TOILETT-CIKKEK: Margit-hőlgypor (3 színben) 1.20 kor., Margit-
szappan 70 fill., Margit-fogpép 1 kor., Margit-arcvív 1 korona.

Kapható minden gyógyszerárban, drogeriában és illatszerkereskedésben. Postán
utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése mellett utánküldi a készítő:

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész ARAD.

Raktár: Helyt Gözsy Árpádnál. Gy.-Sztmiklóson Vákár Fivéreknel.

**Levelező-
Lapok**

tájképek, fény-
kép-lenyomatnak,
kézi festésűek
nagy és szép
választékban
kaphatók

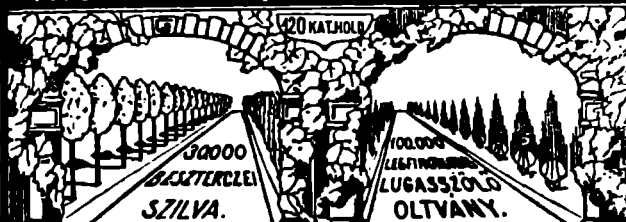
Szvboda

Miklósnál

Csikszere dában

FISCHER ÉS TÁRSA NAGYENYED

FA ÉS SZŐLŐISKOLÁK

150.000 GYÜMÖLCSFA CSEMETE, 1000.000 SZŐLŐ OLTVÁNY
1000.000 GYÜMÖLCSFA - ALANY, EUROPAI ÉS AMERIKAI SIMA,
1000.000 ELŐ SÖVÉNY CSEMETE, ÉS GYÖKERES VESSZŐ.
SÉTÁNYFÁK DISZCSERJEK, ÁRJEGYZÉK ÉS MIVELÉSI UTASÍ-
RÖZSÁK TÜLEVELEFÁK, STB. TAS INGYEN.

GYOMOR, ...
VESE, HURU-
TOS BETEGEK
EGYEDÜLI

Legbiztosabb és
jó eredménnyel

GYÓGVITÓ ...
GYÓGVIVIZÜ ...
FÜRDŐK LEG-
JOBBAKJA.

Előpatak Gyógyfürdő

kiválóan jó eredménnyel használható a gyomor,
vese, hólyag és a méh hurutos bántalmainál, máj
és lépajoknál, köszvény és csuznál, altesti pan-
gásoknál, valamint bármely az idegesség alapján
fejlődő betegségeknek.

A nagyhírű előpataki gyógyvizek orvosi javaslat
szerinti ivása, összekötve a megfelelő és itt feltalál-
ható kiegészítő gyógyeszközökkel (meleg és hidegfür-
dők, vizgyógyintézetűi kezelés, masszázs, svéd torna
diätikus étrend) rendkívül kedvező eredményt mutat
fel.

Fürdő idény; május 15-től szeptember 15-ig.
Vasúti állomás: Földvár és Sepsiszentgyörgy.
honnan állandó olcsó és választékos van Lakás
ellátás olcsó és választékos Az elő- és utóidényben
(május 15-től június 15-ig és aug. 20-tól szept.
15-ig) a gyógy- és zenedij előre fizetendő. lakások
50%-al és ellátás is sokkal olcsóbb.

Prospektust kívánatára igrén küld az igazgatóság.

Könyvnyomdai

munkák, u. m.: kereske-
delmi, ipari és társadalmi
célokra szükséges nyom-
tatványok, nagyobb terje-
delmü művek folyóiratok
meghívók, gyászjelenté-
sek, névjegyek csakis leg
izlésesebb, legolcsóbb,
szakszerűség tekintet-
ben kifogástalanul —
Szvboda Miklós-nál
(Csikszereda) készülnek;
ugyanott kapható min-
den, — a könyvkeres-
kedéshez tartozó cikkek.

FIGYELEM.

TAVASZI ÉS NYÁRI KALAPOK
BORTNIK, DISZTOLL, VIRÁGOK

a legnagyobb választékban és olcsón csakis:

Weigel Ferencznénél

CSIKSZEREDÁN.

BENZINMOTOROK

kőolaj-üzemre is alkalmasak, gőzlokomobilok, utimozdonnyok, gőzeséplő-
gépek, aratógépek, teljes malomberendezések, talajmivelő eszközök, stb.

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSEGVETÉST.

A M. Kir. Allamvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége, Budapest, V. Vácikörut — 32. —